

This eChok volume of
Genesis ~ Volume 1

Dedicated in loving memory of
**Joseph and Adele
Mizrahi ל"ה**

by their son ~ David

and in memory of

Arthur Sulcov ל"ה

*by his loving wife Esther
and children ~ Robert and Sherry*

In memory of
**Jacob and Mary
Hidary**

By their Children

hasten to be at the doorway [of the Bet Midrash], evening, morning, and noon. Raise your hands to Him [in prayer], and let all

your actions be for the sake of Heaven.

Practical Law:

Rambam, Foundation Laws of the Torah 6

(1) All the names that are said in connection with Avraham are sacred. Even this that is said, “*Adon--ai*, If I have found favor in Your eyes” (Genesis 18:3) is sacred. All the names that are said in connection with Lot are profane except for this: “No! Please *Adonai!* You see — now, Your servant has found favor ...” (ibid., 19:18-19) All the names that are said in connection with Giv'at Binyamin (Judges 21) are sacred. All the names that are said in connection with Mikvah (Judges Chapters 17-18) are not sacred. All the names that are said in connection with Navot are sacred. Every “Shlomoh” that is said in the Song of Songs is sacred, and is like the other terms for God, except for this: “The thousand is for you, Shlomoh.” (Song of Songs 8:12) All “kings” that are said in connection with Daniel are profane, except for this: “You are the King, the King of Kings,” (Daniel 2:37) and it is like the other terms for God.

וְצַהֲרִים. וְשָׂאוּ אֵלָיו כַּפַּיִם. וְכָל מַעֲשֵׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שְׁמַיִם:

הלכה

הרמב"ם הלכות יסודי התורה

א כל השמות האמורות באברהם. קדש אף זה שנקאמר (בראשית יח) אדני אם נא מצאתי חן הרי הוא קדש. כל השמות האמורות בלוט חול חוץ מזה (שם יט) אל נא אדני הנה נא מצא עבדך חן. כל השמות האמורות בגבעת בנימין קדש. כל השמות האמורות במיכה חול. כל השמות האמורות בנבות קדש. כל שלמה האמור בשיר השירים קדש והרי הוא כשאר הפינייים חוץ מזה האלף לך שלמה. כל מלכיא האמור בדניאל חול חוץ מזה אנת מלכא מלך מלכיא והרי הוא כשאר הפנייים:

TOLDOT FOR WEDNESDAY

TORAH

תולדות ליום רביעי

תורה

יכיון בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי וו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

לֹד וַיַּעֲקֹב יֵהֵב לַעֲשׂוֹ לֶחֶם
וְתַבְשִׁיל דְּטִלְפָּחִין וְאָכַל
וְשָׂתִי וְקָם וַאֲזַל וְשָׂט עֲשׂוֹ יָת
בְּכָרוֹתָא: א וְהוּא כַּפְנָא

לֹד וַיַּעֲקֹב נָתַן לַעֲשׂוֹ לֶחֶם וַיִּנְזֵד עֲדָשִׁים
וַיֵּאָכֵל וַיִּשְׂתֵּי וַיִּקָּם וַיֵּלֶךְ וַיִּבֹז עֲשׂוֹ אֶת־
הַבְּכֹרֶה: פ כו א וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ מִלְבָּד

(34) Then Yaakov gave Eisav bread and lentil stew. He ate and drank, and then he got up and went. And Eisav scorned the birthright. **26** (1) And there was a

RASHI

(34) **And Eisav scorned [the birthright]** — Here, Scripture attests to Eisav's evil [by

telling us that after having sold the birthright for next to nothing, he ate, drank, got up and went to resume his evil activities,] he [then wilfully] scorned the Holy Service of the

רש"י

(לד) וַיִּבֹז עֲשׂוֹ. הַעִיד הַכְּתוּב עַל רָשְׁעוֹ שֶׁבָּהָ

בְּאַרְעָא בְּרַ מִכְּפָנָא קִדְמָאָה דִּי
הָוָה בְּיוֹמֵי אַבְרָהָם וְאוֹל יִצְחָק
לְוֹת אַבְיִמֶלֶךְ מֶלֶכָא דְּפְלִשְׁתִּיא
לְגֵרָר: ב וְאַתְּגַלִּי לִיָּהּ יִי וְאָמַר
לָא תַחֲוֹת לְמִצְרַיִם שְׂרִי
בְּאַרְעָא דִּי אֵימַר לָךְ: ג דּוֹר
בְּאַרְעָא הָדָא וְיִהִי מִימְרֵי
בְּסַעֲדָךְ וְאַבְרָכְנָךְ אֲרִי לָךְ
וְלִבְנֶךָ אֲתָנּוּ יִתְּ כָּל אַרְעָתָא
הָאֵלִין וְאֶקַּם יִתְּ קִימָא דִּי
קִימִית לְאַבְרָהָם אָבוּךְ:
ד וְאַסְגִּי יִתְּ בְּנֶךָ סְגִיאִין
כְּכּוֹכְבֵי שָׁמַיָא וְאַתְּנָן לְבְנֶיךָ יִתְּ
כָּל אַרְעָתָא הָאֵלִין וְיִתְּבָרְכוּן
בְּדִיל בְּנֶךָ כָּל עַמְמֵי אַרְעָא:

הָרֵעַב הָרֵאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיָה בֵּימֵי אַבְרָהָם
וְיִלְךָ יִצְחָק אֶל־אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ־פְּלִשְׁתִּים
גֵּרָרָה: ב וַיֵּרָא אֵלָיו יְדֹוָה וַיֹּאמֶר אֶל־תֵּרַד
מִצְרַיִמָּה שָׁכֵן בְּאַרְץ אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיךָ:
ג גּוֹר בְּאַרְץ הַזֹּאת וְאֵהִיָּה עִמָּךְ וְאַבְרָכְךָ
כִּי־לָךְ וְלִזְרַעְךָ אֲתֵן אֶת־כָּל־הָאֲרָצַת הָאֵל
וְהַקְּמַתִּי אֶת־הַשְּׁבַעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי
לְאַבְרָהָם אֲבִיךָ: ד וְהִרְבִּיתִּי אֶת־זְרַעְךָ
כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְנָתַתִּי לְזְרַעְךָ אֶת־כָּל־
הָאֲרָצַת הָאֵל וְהִתְּבָרְכוּ בְּזְרַעְךָ כָּל־גּוֹיֵי

famine in the Land, besides the first famine that had taken place during Avraham's days. So Yitzchak went to Avimelekh, king of the Philistines — to Gerar. (2) And the Lord appeared to him, and said: Do not go down to Egypt. Dwell in the Land of which I shall tell you. (3) Sojourn in this Land, and I shall be with you and bless you. For I shall give all these territories to you and to your descendants, and I shall uphold the oath that I swore to your father, Avraham. (4) I shall make your offspring as numerous as the stars of the heaven, and I shall give these territories to your descendants. And all the nations on earth

RASHI

Omnipresent. 26 (2) **Do not go down to Egypt** — [Why did God say this to Yitzchak?] Because Yitzchak thought of going down to Egypt, just as his father had done at the time of the famine. Thus, God said to him: “Do not go down to Egypt! For you are a burnt-offering without a blemish, and so, being anywhere other than the Land [of Israel] is not proper for you.” [That is to say, just as a burnt-offering falls under the category of “holy of holies,” and must not be taken outside the precincts of the Holy Temple courtyard, so too, you have been sanctified on Mount Moriah as a “burnt-offering without blemish,” and you must not go outside the Holy precincts of the Land of Israel] (Bereishit Rabbah 64:3). (3) האל — [This word is] similar to the word האלה, meaning “these” (and see Bereishit Rabbah end of 64:3). (4) **Will bless themselves through your offspring** — i.e., a man will say to his son: “May your offspring be like the offspring of Yitzchak.” Likewise, wherever the expression [of being “blessed through someone”] occurs

רש"י

עבודתו של מקום: (ב) אל תרד מצרימה. שהיה דעתו לרדת למצרים כמו שירד אביו בימי הרעב אמר לו אל תרד מצרימה. שאתה עולה תמימה ואין חוצה לארץ כדאי לך: (ג) האל. כמו האלה: (ד) והתברכו בזרעך. אדם אומר לבנו יהא זרעך בורעו של יצחק וכן בכל המקרא וזה אב לכלן בר

הָאָרֶץ: הַ עֵקֶב אֲשֶׁר-שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקוֹלִי הַ חָלַף דֵּי קַבִּיל אַבְרָהָם
בְּמִימְרֵי וְנָטַר מִטָּרַת מִימְרֵי

will bless themselves through your offspring. (5) Because Avraham listened to

RASHI

in Scripture [it means that people will bless by saying, "May you be like such-and-such"]. And the following verse is the prime example of all [these verses which express this idea, by actually specifying it:] (Genesis 48:20): "Israel will bless through you (בך יברך), saying, May God make you [like Ephraim and Menashe]" (see Rashi on Genesis 12:3). Now, conversely, even regarding a curse, we find the same idea [of people cursing "through someone," as the verse states regarding the unfaithful wife

*(Numbers 5:27): "And the woman will become a curse," i.e., anyone who [wishes to] curse his enemy, will say, "May you be like that woman!" And similarly, in the verse (Isaiah 65:15), "And you will leave your name as an oath for My choice ones," i.e., anyone who [wishes to] make an oath, will say, "May I be like them, if I did such-and-such!" [thus, the concept of being cursed "through someone"]. (5) Avraham listened to My voice — when I tested him; And kept My charge — [This term משמרת derived from שמר, "to guard," refers to] precautionary enactments which are imposed over and above the explicit warnings already stated in the Torah, in order to distance [a person from the possibility of transgressing the actual prohibitions themselves]. For instance, [over and above the prohibition to cohabit with certain relatives specified in the Torah, in order to prevent this from being transgressed, there is a precautionary enactment which prohibits cohabitation with even] "second-degree" relatives. Another example is shevut on Shabbat [whereby certain activities, although technically permitted on Shabbat, become prohibited by this Rabbinical enactment called shevut, thus ensuring the proper sanctity and holy atmosphere that Shabbat should embody] (see Yevamot 21a); **My commandments** — [refers to] those [socially understandable] laws, which, even if they had not been written in the Torah, would be worthy of being commandments [i.e., which man himself would naturally formulate as laws]. For instance, [the prohibition against] robbery and murder (Yoma 67b); **My statutes** — [refers to] those laws which the evil inclination and the nations of the world criticize. For instance, [the prohibition against] eating pig and [against] wearing shatnez [i.e., wearing a garment which has in it a combination of wool and linen fibers (see Leviticus 19:19 and Rashi there)]. For these laws do not have a reason [that is logically identifiable to man] — rather, they represent the decree of the King and His statutes (חוקות) for His servants [the people of Israel] (Yoma 67b);*

רש"י

יברך ישראל לאמר ישמך וגו' ואף לענן הקלה מצינו כן והיתה האשה לאלה שהמקלל שונאו אומר תהא כפלונית וכן והנחתם שמכם לשבועה לבחירי שהנשבע אומר אהא כפלוני אם עשיתי כך וכו': (ה) שמע אברהם בקולי. בשנסיתי אותו: וישמר משמרתני. גזרות להרחקה על אזהרות שבתורה כגון שניות לעריות ושבות לשבת: מצותני. דברים שאלו לא נכתבו ראויין הם להצטוות כגון גזל ושפיכות דמים: חקותני. דברים שיצר הרע ואומות העולם משיבין עליהם כגון אכילת חזיר ולבישת שעטנז שאין טעם בדבר אלא גזרת המקלף

פקודי קימי ואורתי:

וְיִשְׁמַר מִשְׁמֵרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקֹּתַי וְתוֹרֹתַי:

My voice and kept My charge, My commandments, My statutes and My laws.

RASHI

רש"י

And My laws — [The term for "My laws" here, תורת, literally, "My (two) Torahs," alluding to the Written Torah, and] the Oral Torah, the laws [that were handed down orally by God] to Moshe at Sinai [as part and parcel of one and the same Divine Torah. Thus, God calls both the Oral and Written Torahs here "My Torahs"] (Bereishit Rabbah 64:4).

PROPHETS Malachi 2

נביאים מלאכי פרק ב

ב אם לא תקבלון ואם לא תשוון דחלתי על לבא למתן קרא לשמי אמר יי צבאות ואשלח בכון ית מארתא ואלוט ית ברכתכון ואף אלוטניה ארי ליתכון משון דחלתי על לבא: ג הא אנא גזיף לכון בעללת בר זרעא ואגלי בהתת חוביכון על אפיכון ואבטל רבות חגיכון

ב אם-לא תשמעו ואם-לא תשימו על-לב לתת כבוד לשמי אמר ידוה צבאות ושלחתי בכם את-המארה וארותי את-ברכותיכם וגם ארותיה פי אינכם שמים על-לב: ג הנני גער לכם את-הזרע ווריתי פרש על-פניכם פרש חגיכם ונשא אתכם אליו: ד וידעתם פי שלחתי אליכם את המצוה הזאת להיות בריתי את-לוי אמר ידוה

ויתמנע חולקכון מגיה: ד ותדעון ארי שלחית לותכון ית תפקדתא הדא למהוי קימי דעם לוי אמר

(2) If you will not hearken, and if you will not lay it to heart, to give glory to My name, said the Lord of Hosts, then I will send a curse upon you, and I will curse your blessings; I will curse them, because you do not lay it to heart.

(3) Behold, I will rebuke the seed to hurt you, and I will spread dung on your faces, the dung of your sacrifices; and you shall be borne away to it. (4) Know then that I have sent this commandment to you, that My covenant might be with

RASHI

רש"י

(2) **I will curse** — And I will curse the blessings with which they were to bless you.

(3) **Rebuke** — an expression of reproach and destruction. **And I will spread** — And I will spread the dung of the beasts of your Festival offerings on your faces. **And you**

shall be borne away to it — You shall resemble this dung, in that you will be despised like it. (4) **That My covenant might be ...** — to fulfill the covenant I made with the tribe

(ב) וארותי. וקללתי את ברכותיכם מה שצריך לברך לכם: (ג) גער. לשון גערה והשחתה: ווריתי. ופרשתי הפרש של בהמות חגיכם על פניכם: ונשא אתכם אליו. תהיו דומין להפרש ההוא שתהיו נבזים כמוהו: (ד) להיות בריתי וגו'. לקים הברית

יִי צְבָאוֹת: הַ קְנִי הוּא עִמִּיהַ
 חַי וְשָׁלֵמָא וַיְהִי לֵיה אֹלְפָן
 אֹרִיתִי שְׁלִים שְׁמִי דְחִיל הוּא:
 ו אֹרִיתָא דְקוֹשְׁטָא הוּא
 בְּפוּמִיהַ וְשָׁקְרָא לֹא אִשְׁתַּכַּח
 בְּסִפּוּתֵיהַ בְּשִׁלְמָא וּבְרַעוּתָא
 וּבִתְרִיצוּתָא הִלִּיף קְדָמִי
 וְסִגִּיאִין אֲתִיב מִחוּבָא: ז אָרִי
 שְׁפִתֵי כְהֵן יִטְרוּן מִדַּע וְאוֹרָאָה

צְבָאוֹת: הַ בְּרִיתִי וְהִתַּה אֶתּוֹ הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם
 וְאַתְנַם-לוֹ מוֹרָא וַיִּירָאֵנִי וּמִפְּנֵי שְׁמִי נַחַת הוּא:
 ו תּוֹרַת אֱמֶת הִיִּתָּה בְּפִיהוּ וְעוֹלָה לֹא-נִמְצָא
 בְּשִׁפְתָיו בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הִלֵּךְ אֶתִּי וְרַבִּים הֵשִׁיב
 מֵעוֹן: ז כִּי-שִׁפְתֵי כְהֵן יִשְׁמְרוּ-דַּעַת וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ
 מִפִּיהוּ כִּי מִלְּאִךְ יְדוּהַ-צְבָאוֹת הוּא:

יִבְעוֹן מִפוּמִּיהַ אָרִי מְשִׁמֵּשׁ קֶדֶם יִי צְבָאוֹת הוּא:

Levi, said the Lord of Hosts. (5) My covenant of life and peace was with him, and I gave them to him, and of fear, and he feared Me, and was afraid of My name. (6) The law of truth was in his mouth, and unrighteousness was not found in his lips; he walked with Me in peace and uprightness, and turned many away from iniquity. (7) For the priest's lips should keep knowledge, and they should seek the law from his mouth, for he is the messenger of the Lord of Hosts.

RASHI

רש"י

of Levi. (5) **And I gave them to him** — that he shall accept it in reverence, and so he did. **And was afraid** — an expression of trembling and fear. (7) **For the priest's lips**

אֲשֶׁר בְּרִיתִי עִם שְׁבֹט לֵוִי: (ה) וְאַתְנַם לוֹ. שְׁיִקְבְּלוּ בְּמוֹרָא וְכֵן עָשָׂה: נַחַת. לְשׁוֹן הַרְרָה וּמוֹרָא. (ו) כִּי שְׁפִתֵי כְהֵן. מְטַל עֲלֵיהֶם לְשִׁמּוֹר דַּעַת שֶׁל תּוֹרָה:

— They have the duty to guard the knowledge of the Torah.

Writings Mishlei 6

כתובים משלי פרק ו

ו אֲתַרְמִי לְשׁוֹמְשִׁמְנָא עֲטָלָא
 חַמִּי אֲרַחֲתֶהוֹן וְאַתְחַכֵּם:
 ז דְּלִית לֵהּ חֲצָדָא הִיךְ אִף לֹא
 סָרְכָא וְשִׁלְיָטָא: ח מִתְקַנָּא
 בְּקִיטָא לְחִמָּה וּגְבִשָׂא בְּחֲצָדָא
 מִיכְלָה: ט עַד מָה לְאִימַת

ו לֵךְ-אֶל-נַמְלָה עֲצַל רְאֵה דְרַכֶּיהָ וַחֲכָם: ז אֲשֶׁר
 אֵין-לָהּ קָצִין שֹׁטֵר וּמִשָּׁל: ח תַּכִּין בְּקִיץ לְחִמָּה
 אֲגַרָה בְּקָצִיר מֵאֲכַלָּה: ט עַד-מַתִּי עֲצַל וְתִשְׁכַּב

(6) Go to the ant, you lazy one, consider her ways, and become wise. (7) Which having no chief, overseer, or ruler, (8) Prepares her bread in the summer, and gathers her food in the harvest. (9) How long will you sleep, O lazy one? When

RASHI

רש"י

(6) **Go to the ant** — and learn from her. **Which having no chief** — and become wise. (7) **Which having no chief** — who would reproach her, and take from her hand if she were to

(ו) לֵךְ אֶל נַמְלָה. וְלַמּוֹד מִמֶּנָּה: וַחֲכָם. וְהִתְחַכֵּם:
 (ז) אֲשֶׁר אֵין לָהּ קָצִין. שְׁיִוְכִיחַ אוֹתָהּ וַיִּוְצִיא מִיָּדָה
 אִם תִּגְזֹל מִחֲבֵרָתָהּ וְאִף עַל פִּי כֵן תַּכִּין בְּקִיץ לְחִמָּה:

steal from her fellow; nevertheless, she prepares her food in the summer.

אֲנִי תִקוּם מִשְׁנֵתְךָ: י מֵעַט שְׁנוֹת מֵעַט תִּנּוּמוֹת
 מֵעַט | חֶבֶק יָדַי לְשֹׁכֵב: יא וּבֵא-כִמְהֵלֶךְ רֹאשׁוֹ
 וּמַחֲסֵרְךָ כְּאִישׁ מִגֵּן:
 אֲנִי דְמִיךְ אֲנִי עֲטֹלָא
 וְלֹאִימַת קִימַת מִן שְׁנֵתְךָ:
 קָלִיל שְׁנֵתָא קָלִיל נּוּמְתָא
 קָלִיל תַּחֲבַק יְדֶךָ לְמִדְמֻכָּא:
 יא וְתִיתִי וְתִדְרוּךְ מִסְכְּנוֹתְךָ

מֵעַט שְׁנוֹת מֵעַט תִּנּוּמוֹת
 מֵעַט | חֶבֶק יָדַי לְשֹׁכֵב: יא וּבֵא-כִמְהֵלֶךְ רֹאשׁוֹ
 וּמַחֲסֵרְךָ כְּאִישׁ מִגֵּן:

וְחוֹסְרֶנְךָ הֵיךְ גְּבֵרָא כְּשָׂרָא:

will you rise from your sleep? (10) [If you say] Just a little [more] sleep, a little [more] slumber, a little [more] folding of the hands in sleep. (11) So shall your poverty come as a runner, and your want as an armed man.

RASHI

רש"י

(8) אגרה — *gathers*. מאכלה — *her food*.

(ח) אגרה. אספה: מאכלה. מזונה: (יא) ובא. באדם

(11) **Come** — *as a walking person*. **Your poverty** — *that which impoverishes you*. **As an armed man** — *who comes quickly to defend his masters*.

המהלך: ראשה. מה שאתה רש ממנו: באיש מגן.
 הבא מהר להגן על אדוניו:

Mishnah Bava Kamma, chapter 6

משנה בבא קמא פרק ו

(1) If a man brings sheep into a shed and locks the door in front of them properly, but the sheep [nevertheless] escape and do damage, he is not liable [as he is not to blame]. If, however, he does not lock the door in front of them properly, he is liable [as he did not fulfill his duty of guarding his cattle]. If [the wall] broke down at night, or if robbers broke in, and they [the sheep] got out and did damage, he would not be liable. If [however,] robbers took them out [from the shed and left them at large and they did damage] the robbers would be liable [for the damage caused by the sheep, since they have thus become liable to control them]. (2) If the owner had left them in the sun [causing them discomfort: in such a case, a mere enclosure (which can withstand the force of normal winds,) would not be sufficient to restrain the animals], or he had handed them to the care of a deaf-mute, a mentally incompetent person or a minor, and they got away and caused damage, he would be liable. If he had handed them over to the care of a [competent] shepherd, the shepherd would have entered [into all responsibilities] in his place. If a sheep [accidentally]

א הכונס צאן לדיר, ונעל בפניה כראוי, ויצאה והזיקה, פטור. לא נעל בפניה כראוי, ויצאה והזיקה, חייב. נפרצה בלילה או שפרצוה לסטים ויצאה והזיקה פטור. הוציאה לסטים. לסטים חייבים: ב הניחה בתמה, או שמסרה לחרש שוטה וקטן. ויצאה והזיקה חייב. מסרה לרועה. נכנס רועה תחתיו. נפלה לגינה

רבנו עובדיה מברטנורא

א הכונס פטור. דהא נטרה ומאי הוי ליה למעבד: הוציאה לסטים. אע"ג דלא הוציאה ממש אלא שעמדו בפניה עד שיצאה, הוי כאילו הוציאה בידים וחייבים: ב הניחה בחמה. מצערה לה שמשא ולא סגי לה בנעילה כראוי שהיא בדלת שיכולה לעמוד ברוח מצויה בלבד: נכנס רועה תחתיו. ולא אמרינן בכהאי גוונא שומר שמסר לשומר

fell into a garden and derived benefit [from the fruit there], payment would have to be made to the extent of the benefit [but not to the extent of the actual damage, (see Parshat Noach Mishnah 2, for Wednesday)], whereas if it had gone down there in the usual way and done damage, the payment would have to be for the amount of the damage caused by it [in accordance with the laws of damage by tooth]. How is payment made for the amount of damage caused by it [in accordance with the law of tooth]? By comparing the value of an area in that field requiring one *se'ah* [of seed] as it was [previously before being damaged] with what its value is [now]. Rabbi Shimon, however, says: If it consumed ripe fruits, the payment should be for ripe fruits; if one *se'ah*, [payment would be for] one *se'ah*, if two *se'ah*, [payment for] two *se'ah*. (3) If a man puts his stacks of grain in the field of another without permission, and the animal of the owner of the field eats them, there is no liability. Moreover, if it suffered harm from them, the owner of the stacks would be liable. If, however, he put the stacks there with permission, the owner of the field would be liable. [This is true only in a case where the common practice was for many people to store their grain in one storage field. In such a case, permission to bring in the grain implies acceptance of responsibility by the field's owner.] (4) If a man sent a coal [which could be made to burst into flames, (see Tosfot Yom Tov)] with a deaf-mute, a mentally incompetent person, or a minor [and damage resulted] he would be exempt from the judgments of man, but liable in accordance with the judgments of heaven. But if he sent [it] with a normal person, the normal person would be liable. If one person [first] supplies the fire and another the wood, he who supplies the wood would be liable [for without the wood, there would be no fire and when he brought the wood the fire had

וְנִהְיִית מְשֻׁלְמָת מִה שְׁנֵהֲנִית. יֵרְדָה כְּדִרְכָּה וְהִזִּיקָה, מְשֻׁלְמָת מִה שֶׁהִזִּיקָה. כִּי־צַד מְשֻׁלְמָת מִה שֶׁהִזִּיקָה שְׁמִין בֵּית סָאָה בְּאוֹתָה שְׂדֵה. כִּמְהָ הִיְתָה יָפָה וְכִמְהָ הִיא יָפָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר אֲכָלָה פִּירוֹת גְּמוּרִים מְשֻׁלְמָת פִּירוֹת גְּמוּרִים. אִם סָאָה סָאָה אִם סָאִתִּים סָאִתִּים: גַּל הַמַּגְדִּישׁ בְּתוֹךְ שְׂדֵה שֶׁל חֲבֵרוֹ שְׁלֹא בְרִשׁוֹת. וְאֲכָלְתָּן בְּהֵמָתוֹ שֶׁל בְּעַל הַשְּׂדֵה פְטוּר. וְאִם הִזִּיקָה בְּהֵן בְּעַל הַגְּדִישׁ חַיִּב. וְאִם הַגְּדִישׁ בְּרִשׁוֹת. בְּעַל הַשְּׂדֵה חַיִּב: ד' הַשּׁוֹלֵחַ אֶת הַבְּעֵרָה בְּיַד חֲרָשׁ, שׁוֹטֵה וְקוֹטֵן, פְטוּר בְּדִינֵי אָדָם. וְחַיִּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם. שְׁלַח בְּיַד פֶּקֶחַ הַפֶּקֶחַ חַיִּב. אֲחָד הֵבִיא אֶת הָאוּר. וְאֲחָד הֵבִיא אֶת הָעֵצִים. הַמְבִיא אֶת

רבנו עובדיה מברטנורא

חייב, שדרך הרועה הגדול למטור לרועה הקטן שתחתיו ולפיכך הרועה שתחתיו חייב: **נפלה לגינה**. וכגון שהחזיקה ונפלה באונס. אבל דחו אותה חברותיה והפילוה, משלם מה שהזיקה, דאיהו פשע בה, דהוי ליה לעבורינהו חדא חדא: **מה שנהנית**. לפי הנאתה ולא לפי הזיקה: **שמין בית סאה באותה שדה**. אין שמין את הערוגה לבדה, מפני שמפסיד מוזיק, ששמין אותה בכל שויה ורחמנא אמר וביער בשדה אחר, ודרשינן מלמד ששמין אותה על גב שדה אחרת אלא ששמין בית סאה באותה שדה כמה היתה שוה קודם שנאכלה ממנה הערוגה הזאת, וכמה היא שוה עכשיו, והשתא לא משלם כולוהו דמיה, דמי שלוקח בית סאה כשהיא בתבואתה אינו מזלול בה בשביל הפסד ערוגה אחת כי אם דבר מועט: **רבי שמעון אומר אבלה פירות גמורים**. שכבר בשלו כל צרכך, משלמת כל הזיקה. והיבא שיימינן אגב שדה, היבא דעדיין לא נגמרו. והלכה כרבי שמעון: **ג ואם הגדיש ברשות בעל השדה חייב**. בגמרא מוקי לה בבקעה שרגילין כולן לעשות בגורן אחד, זה גדישו וזה גדישו, וממנין שומר. וכיון שאמר השומר עייל וגדיש, הוי כאילו אמר עייל ואנטר לך. אבל בשאר בני אדם, אפילו הגדיש ברשות אין בעל השדה חייב, עד דמקבל עליה נטירותא: **ד בא אחר וליבה**. נפח באש והעלה שלהבת, כמו בלבת אש. (שמות ג) ואית ספרים דגרסי נבה, מגזרת ניב

already been present]. Where [on the other hand, if] the first supplies the wood and the second the fire, he who supplies the fire would be liable. But where another [a third] person came along and fanned the flame, the one who fanned it would be liable [for he actually caused the damage]. If it was the wind that fanned it, all would be exempt [an unexpected storm wind; however in a situation where a normal wind was sufficient to cause it to flame the last one would be responsible]. If one caused a flame to go forth and it burnt wood, stones, or [even] earth, he would be liable, as it states: "If fire breaks out and catches in thorns so that the stacks of grain or the standing grain or the field be consumed: he who kindled the fire

must surely make restitution." (Exodus 22:5) If it crossed a fence four cubits high[er than the flame] or a public road [sixteen cubits wide] or a canal, there would be no liability [as this could not have been expected; it is thus considered a mere accident]. If a man lights the fire on his own [premises], how far must one expect the fire to spread [before he becomes free of liability]? Rabbi Elazar ben Azariah says: It is regarded as being in the center of an area requiring a *kor* of seed [i.e., in the center of an area of fifteen hundred *amot*, as a fire is not expected to spread further than 750 *amot*]. Rabbi Eliezer says: [A distance] of sixteen cubits [suffices], equal to [the width of] a road in a public thoroughfare. Rabbi Akiva says: Fifty cubits. Rabbi Shimon says; [Scripture says] "he who kindled the fire must surely make restitution," (Exodus 22:5) [which shows that it] all depends upon the [height and the size of the] fire [the law is in accordance with Rabbi Shimon]. (5) If a man sets [a] fire [in his property and it spreads] to a stack of [someone else's] grain in which there are hidden vessels and these are burnt: Rabbi Yehudah says that payment should be made for all that was there, but the Sages say that no payment should be made except for a stack of wheat or for a stack of barley [i.e., one estimates the area taken up by the hidden vessels and evaluates how much grain could be stored in that area and then pays for the entire stack as if it were completely of grain. (This law is referred to as *tamun be'aish patur*. The reason being that the verse states "If fire breaks out ... so that the stacks of grain or the standing grain ..." just as standing grain is clearly visible and not hidden, so too, only such things which are not hidden is one responsible for.) The law follows the Sages]. [Where fire was set to a stack to which] a goat had been fastened and near

רבנו עובדיה מברטנורא

שפתים (ישיעה נז). כשאדם מדבר מנענע בשפתיו ורוח יוצא: או עפר. שליחכה נירו ונתקלקל: או דרך הרבים. שש עשרה אמה, כדגלי המדבר: ר"ש אומר הכל לפי הדליקה. לפי גובה הדליקה וגודל שיעורה. שכשהאש גדולה קופצת למרחוק. והלכה כר"ש: ה' המדליק את הגדיש. שהדליק בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך של חברו: רבי

העצים חיב. אחד הביא את העצים. ואחד הביא את האור. המביא את האור חיב. בא אחר ולבה. המלכה חיב. לבתה הרוח כלן פטורין. השולח את הבערה ואכלה עצים. או אבנים, או עפר, חיב, שנאמר (שמות כב) כי תצא אש ומצאה קוצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה, שלם שלם המבעיר את הבערה. עברה גדר שהוא גובה ארבע אמות, או דרך הרבים, או נהר פטור. המדליק בתוך שלו. עד כמה תעבור הדליקה, רבי אלעזר בן עזריה אומר רואין אותה כאלו היא באמצע בית כור. רבי אליעזר אומר שש עשרה אמות כדרך רשות הרבים. רבי עקיבא אומר חמשים אמה. רבי שמעון אומר שלם שלם המבעיר את הבערה (שמות כב). הכל לפי הדליקה: ה' המדליק את הגדיש. והיו בו כלים ודלקו. רבי יהודה אומר, שלם מה שבתוכו. והכמים אומרים אינו משלם אלא גדיש של חטים או של שעורים. היה גדי כפות לו ועבד סמוך

which was a slave [not bound in any way] and all were burnt with the stack, there would be liability [for the goat and for the stack, but no liability whatsoever for the slave; since he was not bound, he should have escaped]. If, however, the slave had been chained to it, and the goat was loose nearby and all were burnt by it, there would be exemption [from payment for the goat and for the stack; since the slave was chained, a capital charge is

involved, and one is subject to capital punishment; where there is capital punishment, no monetary payments are made]. The Sages, however, agree with Rabbi Yehudah [who ordains payment even for hidden articles] in the case of one who [directly] set fire to a home that the payment should be for all that was kept therein, as it is surely the custom of men to keep [valuables] in [their] homes. (6) If a spark escapes from underneath a hammer and does damage, there is liability [for the one who caused the spark]. If, while a camel laden with flax was passing through a public thoroughfare, the flax got into a shop and caught fire by coming into contact with the shopkeeper's candle, and set alight the whole building, the owner of the camel would be liable. If, however, the shopkeeper left his candle outside [his shop], he would be liable [as he is to blame for placing his candle outside his shop in a public thoroughfare]. Rabbi Yehudah says: If it was a Chanukah lamp, the shopkeeper would not be liable [as he was entitled to place the Chanukah lamp outside, and during the Festival, the camel owner should have been more careful].

לו וְנִשְׂרַף עִמּוֹ, חַיִּיב. עֶבֶד כְּפֹת לֹו וְגַדֵי סְמוּךְ לֹו וְנִשְׂרַף עִמּוֹ, פְּטוּר. וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוּדָה בְּמִדְּלִיק אֶת הַבֵּירָה, שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ. שְׂכֵן דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְהַנִּיחַ בְּבֵתָיִם: וְגַן שֶׁיֵּצֵא מִתַּחַת הַפְּטִישׁ וְהוֹיֵק חַיִּב. גִּמְלָה שֶׁהִיא טְעוּן פְּשָׁתָן וְעֵבֶר בְּרִשׁוֹת הַרְבִּיּוֹת. וְנִכְנַס פְּשָׁתָנוּ לְתוֹךְ הַחֲנוּת. וְדָלְקוּ בְּנֵרוֹ שֶׁל חֲנוּנִי וְהִדְלִיק אֶת הַבֵּירָה. בְּעַל הַגְּמָל חַיִּב. הַנִּיחַ חֲנוּנִי נֵרוֹ מִבְּחוּץ, הַחֲנוּנִי חַיִּב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּנֵר חֲנֻכָּה פְּטוּר:

רבנו עובדיה מברטנורא

יהודה אומר ישלם כל מה שבתוכו. דר' יהודה מחייב על נזקי טמון באש. דלית ליה דרשא דאון הקמה מזה קמה גלויה אף כל גלוי: והכ"א אינו משלם אלא גדיש וכו'. דאית להו דרשא דאון הקמה, ופטרי על נזקי טמון באש. אלא שמשערין מקום הכלים כאילו הוא גדיש, ומשלם גדיש כשעור גופן של כלים. ומדקאמרי סיפא ומודים חכמים לר' יהודה במדליק את הבירה שהוא משלם כל מה שבתוכה, מוכח בגמרא שנחלקו רבי יהודה וחכמים גם במדליק בתוך של חברו, שרבי יהודה סבר כשהדליק בשל חברו משלם כל מה שבתוכו ואפילו ארנקי ורבנן סברי כלים שדרך להטמין בגדיש כגון מוריגין וכלי בקר הוא דמשלם, כלים שאין דרכן להטמין בגדיש לא משלם. והלכה כחכמים: היה גדי כפות לו חייב. דבעלי חיים נמי אתרבו מאון הקמה. ומשום דקם ליה בדרכה מיניה ליכא למפטריה. דאינו חייב מיתה על העבד, הואיל ואינו כפות היה לו לברות, ופטור עליו ממיתה ומן התשלומין. אבל אם היה עבד כפות לו, פטור אפילו על הגדי ועל הגדיש, דחייב מיתה על העבד וקם ליה בדרכה מיניה. ובגדי לא שני לן בין כפות לאינו כפות. ואיירי דנקט בעבד נקט בגדי: במדליק את הבירה. דמדליק בתוך של חברו הוא, והוי כמאבד בידים. ואפ"ה טעמא משום דדרך בני אדם להניח כלים בבתיים. אבל בגדיש דאין דרך בני אדם להניח אלא כגון מוריגין וכלי בקר, אע"ג דאדליק לתוך של חברו, אינו משלם אליבא דחכמים אלא דברים שדרך להטמין בגדיש: ו גץ. ניצוץ של אש: רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור. כיון דבמצוה קא עסיק. ואין הלכה כרבי יהודה:

Gemara Bava Kamma 60a

גמרא בבא קמא דף ס.

Rabbi Shmuel bar Nachmani stated that Rabbi Yonatan said, Calamity comes upon the world only when there are wicked persons in the world, and [yet] it always begins with the righteous, as it says: “If a fire breaks out and catches on thorns.” (Exodus 22:5) When does fire break out? Only when thorns are found nearby. [Yet] it always begins with the righteous, as it states: “and the stack of grain was consumed” [ibid.; a metaphor for the righteous]. It does not say, “[catches on thorns] and the stack of grain,” but that “the stack of grain was consumed,” which means that the “stack of grain” had already been consumed [before the thorns]. [...] Rav Yehudah stated that Rav said: A man should always enter [a town] during the daytime and leave during the daytime, as it says, “And let none of you go out the door of his house until the morning.” (Exodus 12:22) Our Rabbis taught, When there is an epidemic in the town, keep your feet inside [the house], as it says, “And let none of you go out the door of his house until the morning,” and it further states, “Come, my people, enter into your chambers and shut your doors behind you,” (Isaiah 26:20) and it says; “Outside, the sword will kill ... and you will experience terror inside.” (Deuteronomy 32:25) Why these further citations? — Lest you think that the admonition given above [to stay indoors] refers only to the night, but not to the day. Therefore, come and listen: “Come, my people, enter into your chambers, and shut the doors behind you.” And should you say that these apprehensions apply only where there is no terror inside [the house], whereas when there is terror inside it is much better to go out and sit among people in one company; again come and listen: “Outside, the sword will kill ... and you will experience terror inside,” implying that [even where] the terror is “within” [the house, still] “Outside the sword” [of the Angel of Death] “will kill” [more]. In the time of an epidemic Rava used to keep the windows shut, as it is written, “For death is come up into our windows.” (Jeremiah 9:20) Our Rabbis taught: When there is a famine in town, withdraw your feet [i.e., go someplace else], as it is said, “Now there was a famine in the land, and Avram went down to Egypt to sojourn there,” (Genesis 12:10) and it is further stated, “If we say, We will enter into the city, then the famine is in the

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן אין פורענות בא לעולם אלא בזמן שהרשעים בעולם. ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים שנאמר (שמות כב) כי תצא אש ומצאה קוצים אימתי אש יוצאה בזמן שקוצים מצויין לה ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה שנאמר (שם) ונאכל גדיש ואכל גדיש לא נאמר אלא ונאכל גדיש שנאכל גדיש כבר. אמר רב יהודה אמר רב לעולם יפנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב שנאמר (שם יב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. תנו רבנן דבר בעיר כנס רגליך שנאמר ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. ואומר (ישעיה כו) לך עמי בא בחדריו וסגור דלתיו בעדך ואומר (דברים לב) מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה. מאי ואומר וכי תימא הני מילי בליליא אבל ביממא לא תא שמע לך עמי וגו' וכי תימא הני מילי דליכא אימא מגואי אבל היכא דאיכא אימה מגואי כי נפיק יתיב ביני אינשי בצוותא בעלמא טפי מעלי תא שמע מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה אף על גב דמחדרים אימה מחוץ תשכל חרב. רבא בעידן ריתחא הוה סכר כוי דכתבי (ירמיה ט) כי עלה מות בחלונינו. תנו רבנן רעב בעיר פזר רגליך שנאמר (בראשית יב) ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם ואומר (מ"ב ז) אם אמרנו נבא

city and we shall die there.” (II Kings 7:4) Why the additional citation? — Since you might think that this advice applies only where there is no danger to life [in the new settlement], whereas where there is a danger to life [in the new place] this should not be undertaken; [therefore] come and listen: “Now therefore come, and let us fall to the host of the Aramites; if they save us alive, we shall live” (ibid.) Our Rabbis taught: When there is an epidemic in a town, one should not walk in the middle of the road, as the Angel of Death walks at that time, in the middle of the road, for since permission has been granted to him, he stalks along openly. But when there is peace in the town, one should not walk at the side of the road, for since [the Angel of Death] has no permission, he slinks along in hiding. Our Rabbis taught: When there is an epidemic in a town, nobody should enter the synagogue alone, as the Angel of Death keeps his implements there. This, however, is the case only [in a Synagogue] where no small children are being taught or where ten [males] do not pray [together]. Our Rabbis taught, When dogs howl, [this is a sign that] the Angel of Death has come to a town. But when dogs frolic [this is a sign that] Eliyahu the prophet has come to a town.

העיר והרעב בעיר וגומר מאי ואומר וכי תימא הני מילי היכא דליכא ספק נפשות אבל היכא דאיכא ספק נפשות לא. תא שמע (שם) לכו ונפלה אל מחנה ארם וגו'. תנו רבנן דבר בעיר אל יהלך אדם באמצע הדרך מפני שמלאך המות מהלך באמצע הדרכים דכיון דיהיבה ליה רשותא מסגי להדיא. שלום בעיר אל יהלך בצדי דרכים דכיון דלית ליה רשותא מחבי חבוי ומסגי. תנו רבנן דבר בעיר אל יכנס אדם יחיד בבית הכנסת שמלאך המות מפקיד שם כליו והני מילי היכא דלא קרו ביה דרדקי ולא מצלו ביה עשרה. תנו רבנן כלבים בוכים מלאך המות בא לעיר. כלבים משחקים אליהו בא לעיר:

וזהר תולדות דף קמ"ב ע"א

ויקרא את עשו בנו הגדול דאתבלל מסטריה דדינא קשויא. ויאמר הנה נא וקנתי לא ידעתי יום מותי. רבי אלעזר פתח ואמר (תהלים פד) אשרי אדם עוז לו כף וגומר. וכאח בר נש דאתתקף ביה בקדשא בריה הוא וישויו תוקפיה ביה יכול פתנניה מישראל ועזריה דאתתקפו ואמרו (רניאל ג) הן איתי אלהנא די אנהנא פלחין זכיל לשונבותנא מנו אתון נורא קידתא ומן ירך מלכא ישויב. תא חזי דאי לא ישויב ולא אתקנים עליהו קדשא בריה הוא אשתכח שמייה דקדשא בריה הוא דלא יתקדש בעינייהו דכלא כמא דאמרו. אלא כיון דידעו דלא אמרו כדקא יאות אהדרו ואמרו והן לא ידע להו לך מלכא וגומר. בין ישויב בין לא ישויב ידע להו לך מלכא וגומר. ותנינן דמלה אודע להו יהוקאל ושמעו וקבילו מגיה דקדשא בריה הוא לא אתקנים עליהו בגין דיקבלון אנרא. וכדין אהדרו ואמרו והן לא ידע להו לך מלכא וגומר. אלא לא יתתקף בר נש דיימא קדשא בריה הוא ישויבניני או איהו עביד לי כף וכד. אבל ישויו תוקפיה ביה בקדשא בריה הוא דיסייע ליה כד איהו אשתדל באינון פקודין דאורייתא ולמיתד בארח קשומ. דכיון דאתי בר נש לאתדכא מסיעין ליה ודאי. וכדא יתתקף ביה בקדשא בריה הוא דאיהו יסייע ליה ויתתקף ביה דלא ישויו תוקפיה באחרא ובגין כד עז לו כף. מסלות בלבבם. דיעביד לביה כדקא יאות בלא הרחוקא אחרא אלא כהאי מסלה דאיהו מתיישבא לאעברא בכל אתר דאצטריך הכי נמי. דבר אחר אשרי אדם עז לו כף. עז כמא דאת אמר (תהלים כט) יי עז לעמו ותן בגין דאצטריך ליה לבר נש דיתעסק באורייתא לשמיה דקדשא בריה הוא דכל מאן דאתעסק באורייתא ולא אשתדל לשמה טב ליה דלא אתברי. מסלות בלבבם מאי מסלות בלבבם כמא דאת אמר (שם ס"ח) סלו לרוכב בערבות ביה שמו. דא ההיא אורייתא דאיהו אשתדל כה לארמא ליה לקדשא בריה הוא ולמעבד ליה חטיבא בעלמא. תא חזי יעקב כל עובדי הווי לשמא

דְּקָדְשָׁא בְּרִידָה הוּא וּבְגִין כִּדְקָדְשָׁא בְּרִידָה הוּא עֲמִיה תְּדִיר דְּלֹא אַעְדִּי מְנִיה שְׂכִינְתָּא. דְּהָא בְּשַׁעְתָּא דְּקָרָא לִיה יִצְחָק לַעֲשׂוּי בְּרִיה יַעֲקֹב לֹא הָוּה תְּמֹן וּשְׂכִינְתָּא אֹדְעַת לֵה לְרַבְּקָה וְרַבְּקָה אֹדְעַת לִיה לַיעֲקֹב. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר תָּא חַזִּי אִי חַס וְשְׁלוֹם בְּהָוּא זְמָנָא יִתְבָּרַךְ עֲשׂוּ לֹא יִשְׁלוּט יַעֲקֹב לְעֵלְמִין. אֲלֵא מַעַם קְדָשָׁא בְּרִידָה הוּא הָוּה וְכֵלֵא בְּאַתְרֵיהּ אֲתָא כְּדָקָא חֲזִי:

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Tzeidah La-Derekh Page 212

מספר צידה לדרך דף ריב

Because submissiveness and distancing oneself from pride lead a person to designate all his actions for God, may His name be blessed, we should explain the characteristic of submissiveness. It consists of the humbleness of the soul and its subjugation, and regarding of itself as small in worth. It is one of the good characteristics of the good soul. One can see the signs externally; gentle speech, a quiet voice, self-control at times of anger, and minimizing vengeance, even though one is able to take revenge. But the essence and foundation of submissiveness is in relation to the Creator. A person must conduct himself with it at every moment and at all times. One who is submissive is called in our language many names; humble, deprecated in his eyes, modest, downtrodden, lowly of spirit, a broken spirit, contrite, soft-hearted, and stricken of self spirit [i.e., non-demanding]. There are things that necessarily cause a person to become submissive to God. The first is when a person becomes too weak to move about because of diseases, bad moods, or a weak constitution. Then he submits himself to the Creator, who

לְפִי שְׂהַכְנִיעָה וְרִיחֻק הַגְּאֻה יְדַרִּיךְ הָאָדָם לְיַחֵד כָּל הַמַּעֲשִׂים לְשֵׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לְבָאֵר מִדַּת הַכְּנִיעָה וְהוּא שְׁפָלוּת הַנֶּפֶשׁ וְהַכְּנֻעוּתֶיהָ וּמִיעוּט עֲרֵפָה אֲצִלָּה וְהִיא מִדָּה מִמַּדוּת הַנֶּפֶשׁ הַטּוֹבָה. וְיִרְאוּ אֹתוֹתֶיהָ עַל הָאֲבָרִים מֵהֶם הַלְשׁוֹן הָרַךְ. וְהַקּוֹל נְמוּךְ. וּמוֹשְׁלוֹ בְּיַצְרוֹ בַּעַת הַכְּפֹעַס. וּמִיעוּט הַנִּקְמָה אַחַר הִיכּוּלַת וְעִקְרָה וְיִסוּדָה שֶׁל הַכְּנִיעָה הִיא כְּנֻגַד הַבוֹרָא. וְחַיִּיב אָדָם לְהִתְנַהֵג בָּהּ בְּכָל עֵת וּבְכָל זְמַן. וְהַכְּנֻעַ יִקְרָא בְּלִשׁוֹנֵנוּ עֲנִי נְבוֹהָ בְּעֵינָיו צְנוּעַ דְּכָא שְׁפַל רוּחַ רוּחַ נִשְׁבְּרָה נְדָפָה רַךְ הַלֵּבב נִכְה רוּחַ. וְדַבְּרִים יֵשׁ שְׂתִיחָיִיב בָּהֶם הַכְּנִיעָה לְאָדָם נֶגַד הַשֵּׁם. הָאֶחָד בְּשִׂיחָלֵשׁ כַּחוֹ מִתְנַוְעוּתֵיהּ מִפְּנֵי חֲלָאִים וּמְזֻגִים רְעִים וְחוּלְשַׁת הַהֶרְכָּבָה יִכְנַע אֲזוֹ לְבוֹרָא שְׂהוּא רוּפָא חֲנֻם וְיִחְלִימָהוּ וְיִרְפָּאֵהוּ. הַשְּׁנִי בְּשִׂימְצָאֵהוּ פִּגְעַ מְאוּהָבִיו אוּ מְקֹרֻבִיו אוּ יִרַד מִנְּכֶסֶיו וְכִיּוּצָא בּוֹ וְיִצְטָרֵךְ לְבָרִיּוֹת יִכְנַע לְפָנֵי הַשֵּׁם וְיִצְעַק אֵלָיו וְיִשְׁמַע קוּלוֹ. הַשְּׁלִישִׁי בְּשִׂיחָשׁוּב כְּמָה חוֹבוֹת עָלָיו מֵהַטּוֹבוֹת שְׁעֲשָׂה עִמּוֹ בּוֹרָא וְהוּא הוֹלֵךְ עִמּוֹ בְּקָרִי וּבְמָרִי יִכְנַע וְיִפְחַד מִעֲנֻשׁוֹ וְשׁוֹב וְרָפָא לוֹ כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר בְּאַחָב:

(מ"א כא) הֲרָאִיתָ כִּי נִכְנַע אַחָב:

heals freely, and Who makes him recover and heals him. The second is when a person suffers a misfortune from a close friend or relative, loses his wealth, or the like, and needs help from other people. He will then submit himself before God and cry out to Him, and He will hear his voice. Third, when one thinks of how many debts he owes for the goodness that his Creator has done for him, and yet he walks stubbornly and rebelliously with Him, he will submit himself and will be afraid of His punishment, and will return and be healed. As it says about

Achav, "Do you see that Achav has humbled himself?" (I Kings 21:29)

Practical Law:**Rambam, Laws of Character 7**

הלכה

הרמב"ם הלכות דעות פרק ו

(1) One who bears tales about his fellow violates a negative commandment, as it says, “Do not go as a talebearer among your people.” (Leviticus 19:16) Even though one is not flogged for this, it is a grave sin, and it causes the killing of many people in Israel. This is why [this commandment] is immediately followed by “Do not stand over the blood of your fellow.” (ibid.) Go and learn from what happened to Doeg the Edomite (I Samuel 21:8; 22:9-19). (2) Who is a talebearer? One who carries words and goes from one person to another, and says, “This is what so-and-so said,” “This is what I heard about so-and-so.” Even though it is true, this person is destroying the world. There is a much greater sin than this, and it is included in this prohibition. It is slanderous gossip, that is, one who tells demeaning things about his fellow, even though he tells the truth. But one who tells lies is called “one who puts out a bad name” about his fellow. However, [the one who is called] a [habitual] slanderer is one who sits and says, “This is what so-and-so did, and these were his ancestors and I heard such and such about him” and says disparaging remarks about him. About this Scripture says, “May the Lord cut off all smooth lips, the tongue that speaks great things.” (Psalms 12:4) The Sages said, “For three sins a person is punished in this world and has no share in the world to come: idolatry, forbidden sexual relations, and murder. And slanderous gossip is equal to all of them.” The Sages further stated, “Whoever tells slanderous gossip is as though he denies the existence of God. As it says, 'Who have said, “We will make our tongues strong. Our lips are with us; who is master over us?”' (ibid., verse 5)”. The Sages further said, “Slanderous gossip kills three people: the one who tells it, the one who accepts it, and the one about whom it is said — and the one who accepts it more than the one who tells it.

א המרגל בחבירו עובר בלא תעשה שנאמר (ויקרא יט) לא תלך רכיל בעמך ואף על פי שאין לוקין על דבר זה עון גדול הוא וגורם להרוג נפשות רבות מישראל לכך נסמך לו ולא תעמוד על דם רעה. צא ולמד מה אירע לדאג האדומי: ב איהו רכיל זה שטוען דברים והולך מזה לזה ואומר כך אמר פלוני כך וכך שמעתי על פלוני אף על פי שהוא אמת הרי זה מחריב את העולם. יש עון גדול מזה עד מאד והוא בכלל לאו זה והוא לשון הרע והוא המספר בגנות חבירו אף על פי שאמר אמת. אבל האומר שקר נקרא מוציא שם רע על חבירו. אבל בעל לשון הרע זה שיושב ואומר כך וכך עשה פלוני וכך וכך היו אבותיו וכך וכך שמעתי עליו ואמר דברים של גנאי על זה אמר הכתוב (תהלים יב) יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות. אמרו חכמים שלש עבירות נפרעין מן האדם בעולם הזה ואין לו חלק לעולם הבא עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים. ולשון הרע כנגד כלם. ועוד אמרו חכמים כל המספר לשון הרע כאלו כופר בעיקר שנאמר (שם) אשר אמרו לשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו. ועוד אמרו חכמים שלשה לשון הרע הורגת האומרו והמקבלו וזה שנאמר עליו והמקבלו יותר מן האומרו: